

Tar Károly

Kék-sárga csokor

Faragott fájdalom

Amikor a stoplámpa fényes gombját megnyomtam
és vártam türelmesen hogy vörösről reményzöldre váltson végre
másodpercekbe passzírozottan rengeteg időt loptam
és persze megint rád gondoltam

nyájjas emberiség
nyilván nem az összevissza barangoló nyájra
hanem csakis a sajátomra

mert emberiségből ugyebár tetű sok volt a múltban
jórésük már fenn a magasságosban
mások a pokol fenekén
és szanaszét nyakig érő bűzös gondban
bizonyisten rád gondoltam

és a meglepetésre
ami csakis akkor érne
amikor szobrot állítanék neked
és akkor abban a lámpaváltó hosszú pillanatban
ismeretlen arcod kifaragtam

drága barátom
és így igazzá szépültél mindörökre

az élethű szobor így szólt
bajban voltál melléd álltam

szépreményben izzott szavad
miközben észrevétlen magamról mintáztalak
s mert időm volt bőven
egyre másra faragtam a szobrokat
minden útkereszteződésben

kifaragtam sietve kapkodva apám anyám testvérem
 mindenféle jóságanyagból lelki márványból
 kifaragtam félelem-életem kiszenvedett társát
 reám ragyogtatott tündöklő csillagvágyból
 barackvirágból
 krispány* illatából
 szemfedőmagasra kúszó cédrusfából
 szívbookmarkolások lajstromából
 szerelem hangzavarából
 hálából és halálból
 reám hagyott holdtalan éjszakákból
 megannyi észrevétlenül mélyülő ráncból
 világomvége beteges lázból
 berozsdásodott téphetetlen láncból

amikor aztán azt hittem se időm se erőm nincs már másra
 s hogy vörösből sohasem vált át a tilalomfa-lámpa
 faragtam tovább Michelangelo módra fájdalmam-
 magasította emlékoszlopokba
 maradtunk aztán táncba
 szemeltek minket láncba
 történhet ez mással is

A fájdalomfaragó tánca

gyere kislány rákászni
 megtanítlak pávázni
 szirmot bontott az idő

aznap szerda délután
 valamivel ebéd után
 Michelangelo fázott

sebét is kitakarta
 ő is csak elvakarta
 szobrot terített rá a szél

miközben leonárdost
 álmodott egy mosolygóst
 redőn redő lett rajtam

tört pillanatokba tömörítve évek futottak
és sorban szobrokat kellett emelnem családtagjaimnak

fiamét fekete gránitból kemény szenvedésből
magasra igyekvő szálfadöndülésből
titkon ellenünk vonuló üldözésből
sunyi zendülésből
éppúgy mint nyílt fenyegetésből
álcázott és akart felelőtlenségéből
ártatlant ért vérmérgezésből

és faragtam a kifaragatlan késhasításokat
bennem sűrűsödő lelki-záporokat
könyvalakban hordozható síroszlopokat
gyászhasította fejfákat

a jobbakat akarásnak
a mégis-megmaradásnak
a rendes feltámadásnak

mindazoknak aki örökké merészen másak
sok barátságos képű vadidegennek
akik sohasem szerettek
akik kinevettek
meg sem vetettek

amikor nem fűjtam velük egy követ
s lelkemben másként alakult a magamnak szőtt szövet
s szívemből jött ki ami a számon
hogy álmuk sosem volt az álmom
s ha kimondtam hogy sajnálatosan gyávák
és magukat ajnározó üresedő pávák
ha megvetettem kaparjurtaságuk
törtető lihegő akaratosságuk
tótágast játszó kivagyiságuk...

ilyenformán a végtelenbe tágult szempillantás alatt
elrettentő szobrászzkodásom azóta sem apadt
faragom világom csömör-sivatagját
homokba írom minden rossznak arcát
s mert még mindig rengeteg az idóm
sorba veszem rendre minden hű szeretőm

formázom szobrozom a megfelelő anyagot mérem
 kitalálom néha kölcsönkérem
 hogy hiánytalanul valamennyit emlékezetembe véssém

és nyúltam elsőként a legősibb anyaghoz
 nyíltan szeretnék hű lenni magamhoz
 génjeimből faragtam ki lányom
 és őseimből indult első unokám
 szép szóból nagyapa szeretetből
 jövőnké alakítható igyekezetből

jussom éppen annyi amennyi
 valamennyi tőlem kitellett gesta hominum
 lelkem formája művészetdarab
 saját különbejáratú gesta hungarorumom
 szobraimmal telerakott Húsvét-szigetem
 melyet nem láthatott háromszáz évvel ezelőtt Jakab Roggeveen
 és amelyikről fogalma sohasem lesz Dänikenének
 mert szobraim nekik már semmit sem üzennek
 (és nyilván különbek azoknál a kínai katonáknál
 akiket koruk százával-ezrével a föld alá plántált)
 lehurbolt fájdalom-gebék mezőségi éveim légyapírján**
 melyet a szegyetelen idő lenget világrajjöttem és halálom huzatában
 hogy akaratom szerint legalább egy napévig***
 hirdetőoszlopok legyen

kedves barátom

egyetlen hívem

embertelen emberiség

aki nem egészen naphónapja

rossz szokásaid rabja-

ként komolyan a tízparancsolatot sem veszed

elvesztegetett eszed

heverteted parlagon

és nemsokára a napév hónapja lejár

annyi ez mint az idő amely alatt zöldről vörösre vált a lámpa
 reményről háborúra

világra-jöttünket-siratásról kóma-hörgésre

mindezekből persze készíthetnék mutatós kőszobrokat
hiszen a Kolozsvári testvérek kései testvére vagyok
szobrász szülők nagyreményű reménytelenje
tehetségemet a Ref. Kollégium kézimunkatanára
magyartanára
igazgatója
de mézeskalácsos apám
a bonchidai nagyvásár

és néhány könyvkiadó szerkesztője is elismerte volt
de egy szemvillanásra amikor éppen vált a lámpa
hirtelen az is eszembe villan amit egy öreg székelytől hallottam
há sze maga törődik – kedves?!

feleletem azóta is késve repdes
szuperkemény szárnyával szempillantás alatt
töri összezúzza szobrozott szobraimat

mióta lélegzem sietős az utam
tiltások vörös lámpája alatt
állok a velünk történtek mögött
gombnyomásos indulattal
és időtlenné faragom minden pillanatom

* 1807: *“Egy rossz iskotulyába krispány virág – Körtvélyfája (Erdélyi Magyar Szótörténeti tár VII. kötet, 618. old., uo. Krispánszínű – szürkészőld)*

** *Wass Albert: Farkasverem című regényéből vett hasonlat.*

*** *25 827 földi esztendő, ennyi év alatt járja körül a nap az állatkör csillagképeit*

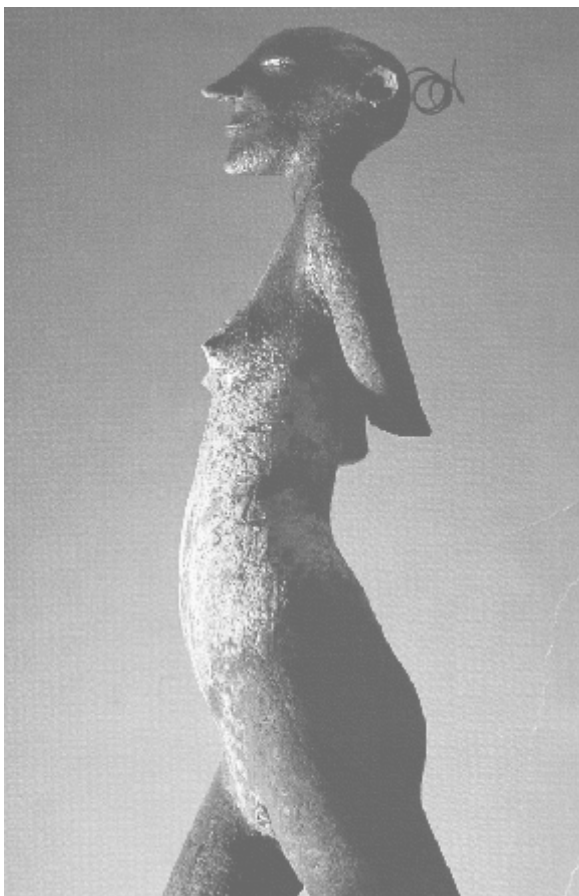
Üdvözet Európából

Biharkeresztesnél kiloptam Erdély-részem meggyötört magamban
 zsebkendőnyi hegyet maroknyi döglegyet
 hajszálnyi elégteliséget nacionalista ferdeséget
 ökölnyi rosszindulatot ökölnyi hetet-hatot
 hajba kapó kamatot kimentaházablakot
 idegrángásból habot szívzörej-lakatot sóhajokból kacatot
 ősi-hősök-levegőt tolerancia kergetőt
 becsületbe betörőt érzelmes tekerőt
 ebek harmincadjára holnap tanulságára
 otthon hagytam

és átvágtattam

sokszorosán árván soklóerős kerekas lovon
 repülő agytriciklin érzelemmozdonyon
 a megengedhetetlen veszett
 sebességen is túl bazdmegmár mérgezett
 magyarságát temető önmagával szórakozó
 magából kivetkező egymáson lovagoló
 élve temetkező férgekkel ölelkező
 nagy-anyaországi kutyálkodásban seregestül
 zsibbadt kurtakány malackodó
 nyelvtársaim trianonokban zsurorított
 apámföldjén gázoltam keresztül
 elidegenítve értetlenül

jó Kelemen bátyámnál is messze távolabbra
 vitt sanyarú sorsom (az ellenkező irányba
 kellett nékem mennem) utánam sem marad
 senki csak gondolatban *kedves néném* nekem is
 a titkokat mélyen rejtő ködszivacsok itt is tova-
 gomolyognak sebesen – kék sárga tisztán ragyog
 a mértékletes északi világ van nagypohár söröm
 villanymelegben lubickolok hűtöm csordultig tele
 kicsinyként jött örömök sorjáznak lakomban
 mikrómban sisteregve velem pironkodó dundi csirke pirul

Benczédi Ilona: Előre

lehetnék kanál a lében: svéd-magyarok között önműködő
remete tenger mormolása bölcsködéseink permete
idegen-hideg világból hazajáró kivagyiskodó-lélektorony
könny-lego ábrándból búsmagyar sóhajkupac
Európa laza emlőin itt meglehetősen jól élek
zsugorodó segélyen társadalomszegélyen
nem adtam csak kaptam besétáltam a készbe
évszázaddal előbbre megalázó kisebbségből
emberséges kisebbségbe simán érdemtelenül

vidáman szörfözöm hír-tele-interneten
cöcörög a modem moco-rog a faxom
hangrögzítöm cseveg sok idegen hangon
komputerem dolgos akkor is ha alszom
belenézhetek minden áldott este a zsugorításra
ítélt kolozsvári kicsi *Szabadság*ba
az álmokat püffesztő magyar közéletbe
világunkat szédítő sok agyat tépő fájlba
olvashatom sorban kisdéd folytatását
az erdélyi erdőkben lihegő in intene-grum
kapatos prostitúciónak

itt is most is a földszinten nem lakik
más társadalmi kategória alattam
vagyok ki otthon koldul kukában turkál
unottan polgárok közt nincs szava
fürdetem magam süket csendbe-hallgatásom
bére ez (s hogy buszjegyem árából kabátot
vehettem az Uffban s hogy mások előtt szégyellve
ezt rögtön lehazudtam) de rengeteg az ingyen
ingem melyeket kivasaltan küldött nekem
csomagoltan lökve a kukába egy északi szívű
ismeretlen férfi egy sápadtan szőke idegen
aki a jótékonykodást így elkerülte
és hányszor cseréltem bútort mit a fogyasztói
társadalom viszketegségben szenvedő
felfelé figyelő tagja kidobott rádiójával
tévénével együtt mert unta és unja a banánt
és nem veszi észre magát s annyi mindent mi
örökké javításra szorul a körénk ájult ócska jóban

mondhatom fényes konyhán szokásaimat pazarolva élek
beépített itt minden akár a szeplőtelen élet
a kisvárosban az egyetem nagyobb mint otthon
százhuszonhét nemzetiség koccanástalanul lakja
épült ezer éve egyenlősire a háború két
évszázada nem a „kommunizmus” sem dülta
a busz kívül belül tisztább mint nálunk a patikus
a lazac sem álom itt egyszerűen csak van
és mellé a világ kelletősen palackozott minden-
fajta keserű-édes kedvet szikráztató bora
hajtja magát persze itt is a dolgozó házat hajót
hétvéget szebbet rögeszmésen többet akar
miközben csoportokba trancsírozva eszi
társát a hazáját és magát dadogva felejtő
mohóbbnál is mohóbb svéd-magyar

felzárkóznak és bezárkóznak egykori nyelvtársaim
extra Transsylvaniae non est vita igazát
igazolják és mégis innen csak az látszik
hogyan Erdélyben az életnek nincs már java
félve mondjuk ki: jövője sincsen –
itt kékebb az égbolt a zöld sem haragos
tüdőbe való levegő nyugtatja szívünk
és messze hallatszik a rendre épült csend
patyolat pontosság ketyeg a létben
a távolságok egyre rövidülnek de nőnek
a lelketlen emberi lények között
a hatalom már nem a kényelem a szent

a haza innen messze belső-afrikai
brazíl-őserdei ausztrál-sivatagi
elzártságban távol belénk zsidbadva
fáj és százszor fölhogad a költői miatt
vigasztaló templomaink csaknem egyidőben
tornyosultak és kitántorgott innen is
az ígért földéjre a századfordulón
több mint egy millió reménykedő
jövömért most én is kitántorogtam Európába
egyszem lányomból kelt félmagyar unokámért

leszünk játékos kedvvel észben közlekedő edények
ha akad még jó bennem az növelje jó nagyra őt
csizmahúzó nyögésem akaratlanul máris elleste
s utánozza már néhány anyámtól örökölt szép szavam
nevetve munkálkodunk hogy „nem van enyém szobámba”
rendre rend legyen mire édesanyja hasából kinő
a családi vázát szépítő északi szöke erdélyi gesztenye
csipetke fruska kis virág s benne a három betű mit
a hitében soha kopasz apám jussomul rám hagyott
a háromnyelvűség bölcsője magától értetődő
természetességgel univerzális legyen

itt ha úgy tetszik bármikor lehúszom a rozsdás rolót
láttam már éppen eleget: szédült világunk folyton
csak maga körül forgott – és ma viszont hiába
spekulál zihálva népem ott a Kárpátok ölében
importált erkölcsökbe kapva keveredve
Biharkeresztesnél hőköl hanyatt vágódik Európa
kifogytunk immár újra kedves édesanyánkból
basák janicsárok vadak elé ájtatos angol
hidegképpel pénzfüggöny épül s lakat a rongyolt
üres zsebűekre – két világ között határsáv –
ex kincses Transsylvania: egykor dugványolt Európa
magántermő lélekvilág maradj már magadnak
jövőt evő jómadaraknak! – e század nem szül
több jót nekünk s nem lesz több Mátyás és Bethlen

de mit elvettek a nagyok a kő kövön álló alapot
a következő évezredre valót őrizzük a világban
szertesztét szórva is miként a zsidó az esztét
s éltesse a népet, hogy visszajáró gondolatban
téglaként küldjük a reményt: talán az éhesen
ébredő magzat is (mint szikla ha porlik mert
úgy akarja) kibírja sorsát a kemény fagyot
a végtelenülni kész ezer évet

Lund, 1998. november 4.

Meztelen

Nálam felhőgondok járnak
Szememtől nem kék már az ég
A szád nem kell már a számnak
Holnapom vágya elszállt rég

Szerelmem kongó koporsó
Simogatásom tetszhalott
Agyamban gubancos orsó
Rádgondolásom meghatott

Kháronnak „kocsijának” fékje
Nekem hiába csikorog
A megállók félő népe
Halált hiába vicsorog

Rajtam nem fog az éjszaka
Életem fele csupa fény
Cikkanásom négy évszaka
Hazugnak hazudott remény

Benczédi Ilona: Szerelem

Özvegyült bölcsesség

Jót, rosszat egymásra raktam,
Így építettem életem.
Minden hibám kitakartam,
Míg elhagyott a félelem.

Ismerősöm a tanulság,
Osztottam, kivontam mindet.
Elöttem nem állt hazugság:
Nem hagyok rátok más kincset.

Igent, ha sietve mondtam,
Tagadásom mind végleges.
Amit gondoltam, kimondtam.
Sohasem voltam semleges.

Dicsőségem most meghatott.
Deákné vásznán születtem.
S mert büszkeségem rég halott,
Kelletlen törpévé lettem.

Jó fiú voltam valóban?
Célkitűzésem özvegyült.
S ami jó volt a falóban,
Taps-ajtóim mögé kényszerült.

Céltalanok az éjszakák.
Fényesebb a kardnál a lánc.
Velem ballagnak vén bakák,
Míg arcunkon táncol a ránc.

Akt

valaki vár a vágy telén
fűti fagyasztja kedvemet
magát simogatja belém
rendezni benső rendemet

az örvény végén fény süvít
mögöttem cifra rengeteg
vég előtt hajrában feszít
sodor érzelemfergeteg

lelkünk lobogva megmarad.
ki az ki ezt kiismeri
reményem tovább nem dagad
már az elmúlást hirdeti

valaki vár a vágy telén
hűs szoba lenne életünk
sohasem szerethet belém
jégcsapos a lélek(g)zetünk

valaki kárt kerít reám
ki félve él a felemen
szobrozva szertelen leány
nem kérdi miért szeretem

Itt és ott

Itt más a táj, és más a tej.
Itt másként fáj, és áll a fej.
Itt más a víz, és más a fűz .
Itt más a láz, és más a tűz.

Itt más a múlt, és más a holt.
Itt másként hűl, és süt a hold.
Itt más a vár, és más a vér.
Itt más a baj, és más a bér.

Itt más a zöld, és más a föld.
Itt másként zeng, és reng, ha döng.
Itt más a zár, és más a kár.
Itt más a nyír, és más a nyár.

Itt más a száj, és más a táj.
Itt másként fáj, ha szíved fáj.
Itt más az agy, és más a fagy.
Itt más a nagy, és más is vagy.

Itt más a gond, ha agyba kong.
Itt másként zsong, és másként dong.
Itt más a jó, és más a rossz.
Itt más, ki oszt, és más szoroz.

Itt más a volt, és más a vélt.
Itt másként élt, és mást remélt.
Itt más kiált, ha más kiállt.
Itt mást kívánt, ha más kívánt.

Ott más a volt, és más a vélt.
Ott másként tüzték ki a célt.
Ott más falak, és más fülek.
Ott más romok, és más rügyek.

Ott másként sóhajt fel, ki fél.
Ott másként reménylik a tél.
Ott másként vár és forr a vér.
Ott másként dúl és más a dér.

Ott más sivít, és más virít.
Ott másként jaj, ha rám pirít.
Ott más a most, és más a mit.
Ott más a gyász, és más a hit.

Ott más a nép, és más a nap.
Ott másként prédikál a pap.
Ott más a cucc, és más a cél.
Ott más a ránc, és más remél.

Ott más miatt, és másért megy.
Ott másként hű, és más a hegy.
Ott más a jövő, és mást jelent.
Ott minden más, másat jelent.

Ott más a kedv, más a kotta.
Ott másként szól minden nóta.
Ott más a fény, és más a lég.
Ott más a víg, ott más a vég.